

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС»
(для бакалаврів)**

Київ 2017

Підготовлено професором кафедри господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін *Н. С. Хатнюк*

Затверджено на кафедрі господарського, трудового права та цивільно-правових дисциплін (протокол № 8 від 22.06.17)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту права (протокол № 6/2 від 23.06.17)

Хатнюк Н. С. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Господарський процес» (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. – С. 53.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи студентів з дисципліни «Господарський процес», питання для самоконтролю, практичні й тестові завдання, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2017

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів (СРС) є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентами знань та їх реалізації.

Мета СРС – сприяти засвоєнню у повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистої риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання СРС – засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчої роботи, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Самостійна робота студентів забезпечується навчально-методичним комплексом дисципліни «Господарський процес», методичними матеріалами для практичних (семінарських) занять, методичними матеріалами для самостійної роботи студентів, конспектами лекцій, підручниками та навчальними посібниками.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Загальні положення господарського процесуального права
1	Правовий стан господарського суду в Україні
2	Поняття господарського процесу та господарського процесуального права
3	Досудове врегулювання господарських спорів
4	Підвідомчість і підсудність господарських справ господарським судам
5	Учасники господарського процесу
6	Докази у господарському процесі
7	Судові витрати
8	Процесуальні строки
	Змістовий модуль II. Стадії господарського процесу
9	Позов у господарському процесі
10	Порушення провадження справи у господарському суді
11	Підготовка матеріалів до розгляду у засіданні господарського суду
12	Вирішення господарських спорів
13	Рішення, ухвала, постанова господарського суду
14	Провадження у суді апеляційної інстанції
15	Провадження у суді касаційної інстанції
16	Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами
17	Виконання судових рішень господарських судів
	Змістовий модуль III. Провадження відносно окремих категорій справ в господарському судочинстві
18	Особливості розгляду справ про банкрутство
19	Третейський розгляд господарських спорів
20	Міжнародно-правові проблеми вирішення господарських (економічних) спорів
Разом годин: 180	

ЗМІСТ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС»

**Змістовий модуль I. Загальні положення господарського
процесуального права**

Тема 1. Правовий стан господарського суду в Україні

Історія становлення й розвитку господарських судів в Україні. Система, склад і структура господарських судів. Завдання та функції господарських судів. Повноваження, порядок утворення і діяльності місцевих господарських судів, апеляційних господарських судів, Вищого господарського суду України. Суддя господарського суду.

Питання для самоконтролю

1. Правовий генезис регламентації господарського судочинства.
2. Проблема досудового порядку врегулювання господарських спорів та його значення.
3. Система господарських судів України.
4. Порядок утворення та діяльності господарських судів України.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Науковий нарис щодо порівняльної характеристики генезису правової регламентації цивільного та господарського судочинства.
2. Есе про необхідність застосування досудового врегулювання у господарських спорах.

Задачі

Завдання 1. Комерційний банк "Міст" подав до господарського суду позовну заяву про стягнення зі спільного підприємства "Нота" заборгованості за кредитним договором та несплачених річних відсотків за користування кредитом у загальній сумі 256789 грн.

У судовому засіданні представник відповідача подав клопотання про розгляд справи у закритому судовому засіданні, мотивуючи це тим, що деякі питання, що підлягають дослідженню під час вирішення спору, містять комерційну таємницю.

Які існують підстави розгляду справи у закритому судовому засіданні?

Розкрийте зміст принципу гласності в господарському процесі.

Завдання 2. Акціонерне товариство "Промтекс" пред'явило до господарського суду позов на приватне підприємство "Еталон" про стягнення 12000 грн заборгованості за договором поставки. У судовому засіданні сторони повідомили суд, що вони досягли угоди, за якою АТ "Промтекс" задовольнить свої вимоги до ПП "Еталон" за рахунок дебітора ПП "Еталон" – колективного сільськогосподарського підприємства "Більшовик" і просили суд відповідно до цієї угоди прийняти відповідне процесуальне рішення.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Який принцип господарського процесуального права реалізується?

Завдання 3. Підприємство звернулось до господарського суду Харківської області з позовною заявою до АТ «Маяк» про повернення майна із чужого незаконного володіння. У позовній заяві позивач зазначив, що якщо неможливо вилучити майно в натурі, то прохав суд стягнути на його користь дійсну вартість майна.

Суддя повернув позовну заяву, зазначивши в ухвалі, що заява складена не державною мовою, а російською.

Позивач, виправивши недоліки, повторно звернувся до суду. Суд розглянув справу і відмовив позивачу у задоволенні у позовних вимог з тих

мотивів, що АТ «Маяк» визнало наявність у нього майна, що належить позивачу, але вартість його сплатити відмовляється, так як це майно прийшло в непридатність.

Чи правильні дії суду?

Які принципи господарського процесуального права порушені? Розкрийте зміст цих правових принципів і визначте процесуальні наслідки їх порушення.

Завдання 4. У господарському суді розглядалася справа за позовом Санаторного комплексу «Волна» про виконання зобов'язання в натурі. Судочинство велося українською мовою. Відповідач, фізична особа підприємець, заявив клопотання про виклик перекладача, оскільки він є кримським татариним, тому майже не володіє українською мовою. Суд відмовив у задоволенні клопотання і запропонував Нармухамедову користуватися російською мовою, якою він володіє.

Викладіть свою думку відносно дій судді.

Тестові завдання

1. До системи господарських судів України належать:

- а) апеляційні господарські суди;
- б) Апеляційний суд України;
- в) обласні господарські суди;
- г) Верховний Суд України.

2. Суддя Вищого господарського суду України:

- а) призначається Головою Верховного Суду України;
- б) обирається Вищою радою юстиції України;
- в) обирається Верховною Радою України;
- г) призначається Указом Президента України.

3. Принципами господарського судочинства є принципи:

- а) обов'язковості вирішення господарських спорів;
- б) змагальності;
- в) законодавчої ініціативи;
- г) мови.

4. Господарському суду дозволяється відмовляти у розгляді справи з мотивів:

- а) неповноти, неясності законодавства;
- б) відсутності законодавства;
- в) суперечливості законодавства;
- г) з інших підстав, передбачених законодавством.

5. Господарський суд вирішує справи на підставі:

- а) міжнародних договорів;
- б) норм права інших держав;
- в) міжнародних торгових звичаїв у разі відсутності законодавства, що регулює спірні відносини за участю іноземного суб'єкта підприємницької діяльності;
- г) актів державних та інших органів, якщо ці акти не відповідають законодавству України.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 2. Поняття господарського процесу та господарського процесуального права

1. Поняття господарського процесу. Предмет господарського процесу. Стадії господарського процесу. Господарське процесуальне право та його джерела. Принципи господарського процесуального права. Господарські процесуальні правовідносини: об'єкт, суб'єкт, підстави виникнення. Господарське процесуальне право як юридична наука і навчальна дисципліна.

Питання для самоконтролю

1. Співвідношення господарського процесу та господарського процесуального права.
2. Суб'єкти, об'єкт, мета стадій господарського процесу.
3. Господарське процесуальне право як юридична наука.

Практичне завдання

Підготувати у письмовій формі власні міркування щодо:

Впливу теоретичного поділу господарського процесу на стадії на судову практику вирішення господарських спорів.

Тема 3. Досудове врегулювання господарських спорів

Правова природа досудового порядку врегулювання господарських спорів та його значення. Умови застосування обов'язкового досудового (претензійного) порядку врегулювання господарських спорів. Термін, порядок, форма пред'явлення претензій. Розгляд претензій. Наслідок дотримання і порушення досудового порядку врегулювання спорів.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте основні положення судового врегулювання спору.
2. Який існує порядок судового врегулювання спору?
3. Надайте визначення поняття господарського процесу.
4. Розкрийте порядок направлення претензії.
5. Назвіть, які існують строки розгляду претензії.
6. Строки розгляду претензії для окремих судових спорів.
7. Загальні принципи права у діяльності господарських судів.
8. Назвіть альтернативні способи досудового врегулювання спору.
9. Розкрийте зміст розгляду заявником претензії.
10. Що ви розумієте під медіацією?

Практичні завдання

1. Скласти претензію та відповідь на неї.
2. Скласти заяву про нестачу або пошкодження вантажу під час морського перевезення.
3. Визначити підстави звільнення перевізника від відповідальності за втрату, нестачу і пошкодження вантажу у морських перевезеннях

Задачі

Завдання 1. Місцевий господарський суд м. Києва задовольнив позовні вимоги Луганського інституту господарського права до Міністерства освіти України та Державної акредитаційної комісії України про визнання недійсним рішення про анулювання виданої йому ліцензії на здійснення освітньої діяльності.

Чи підсудна ця справа місцевому господарському суду м. Києва? Який це вид підсудності? Чи підлягає рішення скасуванню в апеляційному та касаційному порядку?

Завдання 2. До Одеського апеляційного господарського суду з позовом звернувся прокурор в інтересах Верховної Ради України як суб'єкта загальнодержавної власності до Фонду державного майна України та організації орендарів “Антарктика” про визнання недійсними укладених між Фондом і організацією орендарів додаткової угоди до договору оренди державного майна головного підприємства Чорноморського виробничого об'єднання рибної промисловості “Антарк-тика” про викуп орендованого майна та договору купівлі-продажу зазначеного державного майна.

Чи може бути задоволений судом цей позов?

Завдання 3. Місцевий господарський суд прийняв до свого провадження позов громадян Іванова і Петрова до АТ “Колос” про визнання недійсним

засновницького договору товариства.

Розглядаючи цей спір суддя відповідно до п. 1. ст. 80 Господарського процесуального кодексу України (далі за текстом — ГПК) виніс ухвалу про припинення провадження у справі.

Чи законні дії судді?

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 4. Підвідомчість і підсудність господарських справ господарським судам

Поняття підвідомчості, її значення. Розмежування спорів між судами загальної юрисдикції. Підсудність. Види підсудності. Передача справ з одного господарського суду до іншого.

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст підвідомчості справ господарським судам.
2. Які справи підвідомчості господарським судам?
3. Які справи не підвідомчості господарським судам?
4. Розкрийте діяльність господарських судів при розгляді справи при оскарженні рішень третейських судів.
5. У чому полягає територіальна підсудність справ господарського суду?
6. Розкрийте територіальну підсудність справ, пов'язаних із спорами, що виникають при укладенні, зміні та розірванні господарських договорів.
7. Розкрийте територіальну підсудність справ, пов'язану із банкрутством.
8. У чому полягає виключна територіальна підсудність справ господарського суду?
9. В якому суді буде розглядатися справа при порушенні майнових прав інтелектуальної власності та справа щодо обліку прав на цінні папери?
10. Назвіть підстави передачі справ з одного господарського суду до іншого господарського суду?
11. Хто приймає рішення про передачу справ з одного господарського

суду до іншого господарського суду?

Практичні завдання

Підготувати:

1. Есе щодо підстав виникнення та обсягу процесуального правонаступництва.
2. Підбір нормативно-правових актів, які регламентують правовий статус інших осіб, які беруть участь у господарському процесі.

Задачі

Завдання 1. Державне підприємство звернулось до господарського суду із позовом до регіонального Контрольно-ревізійного управління про визнання недійсним акта перевірки, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що під час проведення перевірки працівниками КРУ було допущено ряд суттєвих порушень чинного законодавства, акт є необ'єктивним тощо.

Чи підлягає зазначений спір розгляду в порядку господарського судочинства?

Які процесуальні дії повинен вчинити суд? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 2. Приватним підприємством "Чеболь" було подано позов про визнання недійсними установчих документів (статуту та установчого договору ТОВ "Ольга"). Під час розгляду справи суд встановив, що установчий договір про створення ТОВ "Ольга" було укладено приватним підприємством "Чеболь" та трьома фізичними особами.

Чи підлягає зазначений спір розгляду в порядку господарського судочинства?

Які дії повинен вчинити суд? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 3. Товариством з обмеженою відповідальністю "Тор" було подано до господарського суду позов про визнання недійсною постанови

слідчого обласного управління МВС України про накладення арешту на майно підприємства, винесеного на підставі ст. 12 Закону України "Про організаційно-правові засади боротьби з організованою злочинністю".

Чи підлягає розгляду господарським судом цей позов?

Обґрунтуйте відповідь.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 5. Учасники господарського процесу

Загальна характеристика учасників господарського процесу. Склад господарського суду. Суддя, відвід судді господарського суду. Сторони в господарському процесі. Процесуальні права та обов'язки сторін. Участь у справі кількох позивачів та відповідачів. Процесуальне правонаступництво. Треті особи, їхні процесуальні права та обов'язки. Участь у господарському процесі прокурора. Інші особи, які беруть участь у господарському процесі. Представництво у господарському процесі.

Питання для самоконтролю

1. Хто може бути учасником судового процесу?
2. Що слід розуміти під предметом позову?
3. Що ви розумієте під відводом судді в господарському процесі?
4. Розкрийте зміст сторін в судовому процесі.
5. Розкрийте права та обов'язки сторін процесу.
6. Назвіть підстави участі у справі кількох позивачів та відповідачів.
7. У чому полягає залучення до участі у справі іншого відповідача та заміна неналежного відповідача?
8. Розкрийте зміст процесуального правонаступництва?
9. Треті особи, хто може ними бути?
10. Назвіть підстави участі прокурора в суді?
11. У чому полягає участь у процесі посадових осіб та судового експерта?

Практичні завдання

Підготувати:

1. Есе щодо підстав виникнення та обсягу процесуального правонаступництва.
2. Добір нормативно-правових актів, що регламентують правовий статус інших осіб, які беруть участь у господарському процесі.

Задачі

Завдання 1. Акціонерне товариство "Мар'яж" звернулося до господарського суду Харківської області з заявою про відвід судді, мотивуючи її тим, що цей суддя вже повертав позов, що свідчить про його упередженість.

Під час розгляду цієї заяви голова господарського суду встановив, що повернення суддею первісних позовних матеріалів у порядку, передбаченому законом, було обґрунтовано. При повторному зверненні з позовом позивач усунув недоліки й заяву було прийнято до розгляду.

Чи є в цьому випадку підстави для відводу судді?

Що може бути підставами відводу?

Хто може заявити клопотання про відвід судді?

Завдання 2. Філією "Екобанку" в місті Харкові до господарського суду Харківської області подано позов про стягнення з ТОВ "Захід" суми заборгованості за кредитним договором, укладеним між філією "Екобанку" в місті Харкові та відповідачем.

Які обставини повинен з'ясувати суд для вирішення питання про прийняття позовної заяви?

Чи можуть відособлені підрозділи юридичних осіб виступати в господарському процесі?

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 6. Докази у господарському процесі

Поняття і види доказів. Обов'язок доказування і подання доказів у господарському процесі. Належність і допустимість доказів. Письмові та речові

докази. Витребування доказів. Огляд та дослідження письмових та речових доказів у місці їх знаходження. Пояснення сторін, третіх осіб та осіб, які не є учасниками господарського процесу. Призначення і проведення експертизи. Висновок експерта. Забезпечення доказів. Оцінка доказів господарським судом.

Питання для самоконтролю

1. Що ви розумієте під доказами?
2. Назвіть види доказів.
3. Яку роль відіграють докази у судовому процесі?
4. Розкрийте зміст письмових доказів.
5. Розкрийте зміст речових доказів.
6. Що слід розуміти під преюдиційними фактами?
7. Що слід розуміти під презумпційними фактами?
8. Яку роль відіграють у судовому процесі висновки експертів?
9. Що слід розуміти під доказуванням?
10. Назвіть підстави звільнення від доказування.
11. Що включає в себе предмет доказування?

Практичні завдання

Підготувати статті щодо:

1. Можливості та необхідності застосування у господарському процесі засобів доказування в електронному вигляді.

2. Відповідності якісним характеристикам доказів такого засобу доказування, як пояснення сторін, третіх осіб та осіб, які не є учасниками господарського процесу.

*Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]*

Тема 7. Судові витрати

Поняття і види судових витрат. Державне мито. Звільнення від сплати державного мита. Повернення державного мита. Інші обов'язкові витрати. Поняття витрат, які пов'язані із розглядом справи, їх види. Виплата таких витрат. Розподіл судових витрат. Судові штрафи.

Питання для самоконтролю

1. В яких випадках державне мито підлягає поверненню?
2. В яких розмірах відшкодовуються витрати судовим експертам і перекладачам, пов'язані з явкою до господарського суду?
3. В яких випадках господарський суд має право покласти на сторону державне мито незалежно від результатів вирішення спору?
4. Які розміри ставок державного мита встановлено законодавством із заяв, що подаються до господарських судів?
5. Чи можуть бути доказом сплати державного мита ксерокопії чи фотокопії документів?
6. Чи має сплачувати державне мито підприємство – виконавець державного замовлення?
7. Якщо господарський суд поновив строк позовної давності, то сума неустойки (штрафу, пені) підлягає стягненню на користь позивача чи в дохід бюджету?
8. За яких обставин зупиняється перебіг строку позовної давності?
9. Наслідки закінчення строку позовної давності.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Таблицю видів судових витрат і нормативно-правових актів, які встановлюють їх правовий режим.
2. Нарис витрат, які пов'язані із розглядом справи, їх види.

Тестові завдання

1. До судових витрат належать:

- а) заробітна плата суддів;
- б) заробітна плата експерта;
- в) витрати, пов'язані з оглядом і дослідженням речових доказів на місці їх знаходження;
- г) державне мито.

2. При зверненні до господарського суду державне мито може сплачуватись у розмірі:

- а) 85 грн;
- б) 25500 грн;
- в) 102 грн;
- г) 1 % від суми позову.

3. Сплачене державне мито підлягає поверненню частково або повністю у разі:

- а) не внесення мита у більшому розмірі, ніж передбачено чинним законодавством;
- б) передачі справи за підсудністю;
- в) залишення позову без розгляду;
- г) скасування у встановленому порядку рішення суду, якщо при цьому державне мито було вже стягнуто в дохід бюджету.

4. Державне мито, від сплати якого позивач у встановленому порядку звільнений:

- а) стягується з позивача, якщо відповідач звільнений від сплати державного мита;
- б) стягується з відповідача пропорційно розміру задоволених вимог;
- в) не стягується з відповідача;

г) стягується з відповідача пропорційно розміру задоволених вимог, якщо відповідач не звільнений від сплати державного мита.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 8. Процесуальні строки

Поняття і види процесуальних строків. Строки, встановлені законом. Строки, визначені господарським судом. Обчислення строків. Зупинення процесуальних строків. Відновлення та продовження процесуальних строків. Наслідки пропуску процесуального строку.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та види процесуальних строків.
2. Схарактеризуйте процесуальні строки, які встановлені судом.
3. Обчислення процесуальних строків.
4. Зупинення та відновлення процесуальних строків.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Нарис щодо значення строків у господарському процесі.
2. Таблицю строків встановлених законом і суддею.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Змістовий модуль II. Стадії господарського процесу

Тема 9. Позов у господарському процесі

Позовна форма захисту права у господарському суді. Поняття та елементи позову. Право на позов. Процесуальні засоби захисту відповідача проти позову.

Розпорядження позовними засобами захисту права. Об'єднання і роз'єднання кількох позивних вимог.

Питання для самоконтролю

1. Який існує порядок оформлення позовної заяви?
2. Дії судді у разі розгляду справи за відсутності будь-якої із сторін спору.
3. Дії судді, пов'язані із прийняттям та поверненням позовної заяви.
4. Підстави повернення позовної заяви?
5. Назвіть строки повернення позовної заяви.
6. Які існують підстави відмови у прийнятті позовної заяви?
7. Що слід розмістити під «однорідними» позовними заявами?
8. Порядок розгляду суддею позовної заяви.
10. Що означає наявність на позовній заяві факсимільного підпису?
11. Назвіть, які дії вживає суддя по підготовці справи до розгляду.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Статтю щодо аналізу різних поглядів вчених на визначення елементів позову.
2. Есе щодо засобів захисту позивача та відповідача у господарському процесі.

Задачі

Завдання 1. Державна податкова інспекція Шевченківського району м. Києва звернулася до господарського суду з позовом до ТОВ «Автосервіс» про звернення стягнення на майно. Відповідач без поважних причин не подав до господарського суду відзив на позовну заяву та не забезпечив явку свого представника у призначене судове засідання.

Господарський суд розглянув справу за наявними матеріалами та задовольнив позов.

Чи законні дії господарського суду?

Завдання 2. ВАТ звернулося до місцевого господарського суду м. Києва з заявою про визнання недійсним рішення Київської міської державної адміністрації, яким анульовано реєстрацію ВАТ.

Господарський суд повернув позовну заяву без розгляду, мотивуючи це тим, що позивачем не подано доказів вжиття заходів досудового врегулювання спору і сплати витрат на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу.

Чи законні дії суду?

Розкрийте відмінність наслідків припинення провадження у справі та залишення позову без розгляду.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 10. Порушення провадження справи у господарському суді

Запобіжні заходи. Порядок пред'явлення позову і наслідки його порушення. Позовна заява, її форма і зміст. виправлення недоліків позовної заяви. Прийняття позовної заяви і засади до відмови в її прийнятті. Повернення позовної заяви. Відзив на позовну заяву. Пред'явлення зустрічного позову. Забезпечення позову.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність забезпечення позову?
2. Назвіть нормативно-правові акти, на підставі яких здійснюються забезпечення позову.
3. Які заходи забезпечення проведення виконавчих дій.
4. Які заходи до забезпечення позову вживає суд?
5. Назвіть перелік засобів забезпечення позову?
6. Який існує порядок про скасування заходів до забезпечення позову?
7. Який орган здійснює забезпечення позову?
8. У чому полягає скасування забезпечення позову?

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 11. Підготовка матеріалів до розгляду у засіданні господарського суду

Значення підготовки справи до судового розгляду. Процесуальні дії судді по підготовці справи до розгляду. Зміст ухвал, що виносить суддя господарського суду в стадії підготовки справи до судового розгляду. Дії сторін на цій стадії.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та значення підготовки до судового розгляду.
2. Процесуальні дії судді з підготовки справи до розгляду.
3. Основна характеристика дій сторін на цій стадії.

Практичні завдання

Обміркувати та обґрунтувати:

1. Необхідність цієї стадії і відсутність чіткої її правової регламентації.
2. Права і обов'язки судді і сторін на цій стадії.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 12. Вирішення господарських спорів

Строки розгляду справ. Порядок ведення засідання. Розгляд справ без участі сторін. Вирішення спору при неподанні відзиву на позовну заяву та витребуваних господарським судом матеріалів. Відкладення розгляду справи, перерва у засіданні. Відмова позивача від позову, зменшення або збільшення розміру позовних вимог, визнання позову відповідачем. Мирова угода. Зупинення провадження у справі та його поновлення. Припинення провадження у справі. Залишення позову без розгляду. Протокол судового засідання. Особливості провадження у справах за участю іноземних підприємств та організацій.

Питання для самоконтролю

1. Який існує порядок ведення судового засідання?
2. У чому полягає порядок вирішення спору господарським судом?
3. У чому полягає порядок вирішення спору при неподанні відзиву на позовну заяву та відкладання розгляду справи?
4. Яке рішення приймає суд у разі відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем та у разі мирової угоди сторін?
5. Розкрийте дії суду у разі зупинення, поновлення, припинення провадження у справі.
6. В якому випадку господарський суд залишає позов без розгляду?
7. Який існує порядок ведення протоколів?
8. Які права господарського суду у прийнятті судового рішення?
9. Розкрийте зміст рішення, ухвали господарського суду.
10. У чому полягає окрема думка судді суду?
11. Розкрийте зміст повідомлення господарського суду.

Практичні завдання

Обґрунтувати:

1. Важливість ведення протоколу судового засідання.
2. Наслідки укладення мирової угоди та її виконання.

Задачі

Завдання 1. У процесі судового розгляду справи суддя звернувся до голови місцевого господарського суду з поданням щодо продовження строку вирішення справи на два місяці, посилаючись як на участь у справі кількох відповідачів, так

і на значний обсяг поданих сторонами доказів і документів в обґрунтування своїх вимог і заперечень позову.

Чи підлягає задоволенню подання судді?

В яких випадках і хто має право продовжити строк вирішення спору?

Завдання 2. ЗАТ “Приват” звернулося до місцевого господарського суду з позовом до ВАТ “Інвест” про стягнення 185600 грн заборгованості за договором поставки. Господарський суд відмовив у прийнятті позовної заяви, оскільки в п. 5.4 договору поставки передбачено, що всі спори, що виникають з його виконання, вирішуються арбітражною комісією при Київській товарній біржі.

Чи законні дії суду?

З яких підстав господарський суд може відмовити у прийнятті позовної заяви?

Завдання 3. Державне підприємство “Прилад” 11 березня 2005 р. звернулося з позовом до ВАТ “Укрювелір” про стягнення 5 млн грн. Державне підприємство 20 березня 2005 р. звернулося до господарського суду із заявою про відмову від позову.

Чи має право позивач відмовитись від позову? Якщо так, то на якій стадії судового процесу? Складіть ухвалу про прийняття судом відмови від позову.

Тестові завдання

1. Спир має бути вирішений господарським судом від дня одержання позовної заяви у строк не більше:

- а) десяти днів;
- б) одного місяця;
- в) двох місяців;
- г) трьох місяців.

2. Якщо відзив на позовну заяву не подано, справу може бути:

- а) перенесено;
- б) закрито;
- в) залишено без розгляду;
- г) розглянуто за наявними в ній матеріалами.

3. Господарський суд відкладає в межах строків, встановлених ст. 69 ГПК, розгляд справи через такі обставини:

- а) неподання довідки про банківські рахунки;
- б) необхідність оплати інформаційних послуг;
- в) залучення до участі у справі прокурора;
- г) необхідність заміни відведеного судді, судового експерта.

4. Господарський суд має право зупинити провадження у справі за клопотанням сторони, прокурора, який бере участь у судовому процесі, або за своєю ініціативою у випадках:

- а) призначення господарським судом судової експертизи;
- б) надсилання господарським судом матеріалів до інших органів;
- в) заміни однієї із сторін внаслідок заяви прокурора;
- г) призначення судом виїзного засідання.

5. Господарський суд припиняє провадження у справі, якщо:

- а) спір не підлягає вирішенню в судах України;
- б) позивач не з'явився до суду;
- в) підприємство чи організацію, які є сторонами, перевіряє податкова інспекція;
- г) сторони уклали мирову угоду і вона затверджена господарським судом.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 13. Рішення, ухвала, постанова господарського суду

Поняття і види господарських судових рішень. Зміст і сутність рішення. Види ухвал. Роз'яснення та виправлення рішення й ухвали. Окрема ухвала. Постанова: види та їх зміст.

Питання для самоконтролю

1. Поняття і види господарських судових актів.
2. Зміст і сутність рішення. Зміст ухвали.
3. Види ухвал.
4. Роз'яснення та виправлення рішення й ухвали.

Практичні завдання

Сформулювати фабулу справи і підготувати:

1. Рішення господарського суду.
2. Ухвалу про припинення провадження у справі або про залишення позову без розгляду.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 14. Проведення у суді апеляційної інстанції

Сутність і значення апеляційного оскарження. Право апеляційного оскарження, його суб'єкти. Об'єкт перегляду. Строк, порядок подання, форма і зміст апеляційної скарги (подання). Порушення процесу перегляду судових рішень в апеляційному порядку. Розгляд справи в апеляційній інстанції. Повноваження апеляційної інстанції. Постанова апеляційної інстанції.

Питання для самоконтролю

1. Хто має право на апеляційне оскарження?

2. Як можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали місцевого господарського суду?
3. Розкрийте порядок подання апеляційної скарги.
4. Назвіть строки подання апеляційної скарги?
5. Які існують підстави повернення апеляційних скарг?
6. Порядок розгляду апеляційної скарги.
7. Який встановлений строк розгляду апеляційної скарги?
8. У чому полягає особливість апеляційного оскарження та апеляційного перегляду ухвал господарського суду першої інстанції?
9. Розкрийте повноваження апеляційної інстанції.

Практичні завдання

Сформулювати фабулу справи і підготувати:

1. Апеляційну скаргу.
2. Постанову апеляційного суду.

Задачі

Завдання 1. Рішенням господарського суду задоволено вимоги ТОВ "Контур" до КСП ім. Ватутіна про стягнення вартості виконаних будівельно-монтажних робіт.

Під час касаційного провадження господарський суд, визнавши, що рішення прийнято судом при неповно з'ясованих фактичних обставинах, скасував його та направив справу на новий розгляд. При цьому він зобов'язав при новому розгляді призначити судово-будівельну експертизу для встановлення обсягів та вартості виконаних робіт, залучити до участі у справі посадових осіб сторін для одержання їхніх письмових пояснень з приводу підписання ними актів прийому-передачі виконаних робіт. У результаті нового розгляду позовні вимоги було задоволено частково без призначення судово-будівельної експертизи. Позивачем було подано апеляційну скаргу на рішення місцевого господарського суду.

Чи є підстави для скасування або зміни рішення?

Яке правове значення вказівок, які містяться у постанові касаційної інстанції?

Завдання 2. Завод "Електрон" звернувся до господарського суду з апеляційною скаргою на рішення суду за позовом про стягнення збитків. Скаргу підписано головним інженером заводу, але до неї не додано ніяких документів.

Чи повинен господарський суд прийняти скаргу?

Яким вимогам щодо змісту, форми, порядку подання повинна відповідати апеляційна скарга?

Складіть проект апеляційної скарги.

Тестові завдання

1. Апеляційна скарга або подання подається:

- а) особисто представником сторони чи прокурором до апеляційного господарського суду;
- б) надсилається до апеляційного господарського суду поштою;
- в) через місцевий господарський суд, який розглянув справу;
- г) через судову адміністрацію.

2. Апеляційна скарга (подання) не приймається до розгляду і повертається апеляційним господарським судом, якщо:

- а) апеляційна скарга (подання) підписана нерозбірливо;
- б) до скарги (подання) не додано доказів надсилання її копії іншій стороні (сторонам);
- в) до скарги не додано квитанції про оплату поштового відправлення;
- г) скаргу (подання) подано до закінчення строку, встановленого для її подання.

3. Апеляційна скарга (подання) на рішення місцевого господарського суду розглядається з дня надходження справи разом з апеляційною скаргою (поданням) в апеляційну інстанцію:

- а) протягом десяти робочих днів;
- б) у місячний строк;
- в) у двомісячний строк;
- г) у трьохмісячний строк.

4. Апеляційна інстанція за результатами розгляду апеляційної скарги (подання) має право:

- а) залишити рішення місцевого господарського суду без змін, а скаргу (подання) без задоволення;
- б) скасувати рішення повністю або частково і прийняти нове рішення;
- в) дати рекомендації щодо перегляду рішення;
- г) відіслати рішення.

5. Підставами для скасування або зміни рішення місцевого господарського суду є:

- а) неясність обставин справи;
- б) порушення строку прийняття рішення;
- в) невідповідність висновків, викладених у рішенні місцевого господарського суду, обставинам справи;
- г) порушення порядку оголошення рішення.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 15. Проведення у суді касаційної інстанції

Сутність касаційного оскарження. Право касаційного оскарження, його суб'єкти і об'єкти. Строк, порядок подання і зміст касаційної скарги (подання). Порухення процесу перегляду судових рішень у касаційному порядку. Розгляд справи у касаційної інстанції. Повноваження касаційної інстанції. Постанова касаційної інстанції. Перегляд судових рішень Вищого господарського суду України Верховним Судом України.

Питання для самоконтролю

1. В яких випадках сторона у справі має право повторно подати касаційну скаргу після її повернення судом?
2. В які строки сторонам надсилається постанова касаційної інстанції?
3. Які ухвали місцевого господарського суду можуть бути оскаржені у касаційному порядку?
4. Які вимоги приймаються і розглядаються у касаційній інстанції?
5. В які строки набирає законної сили постанова касаційної інстанції?
6. На що не допускається посилення у касаційній скарзі (поданні)?
7. Хто із учасників судового процесу має право оскаржити у касаційному порядку постанову Вищого господарського суду України?
8. В які строки можуть бути подані касаційна скарга, касаційне подання Генерального прокурора України на постанову Вищого господарського суду України?
9. Чи є підставами для оскарження до Верховного Суду України постанов Вищого господарського суду:
  - що стосуються прав і обов'язків осіб, які не були залучені до участі у справі;
  - що суперечать Конституції України?

Практичні завдання

Сформулювати фабулу справи і підготувати:

1. Касаційна скарга.
2. Постанова касаційного суду.

Задачі

Завдання 1. ВАТ «Галичина» звернулось із касаційною скаргою до Верховного Суду України на ухвалу Вищого господарського суду України від 4 січня 2005 року у справі за позовом ТОВ «Нафтомпромресурс» про визнання договору постачання недійсним.

Оскарженою ухвалою Вищий господарський суд України повернув без розгляду касаційну скаргу ВАТ «Галичина» на постанову Львівського апеляційного господарського суду від 9 вересня 2004 року на підставі п. 5 ст. 111–3 ГПК України. Ухвала обґрунтована тим, що касаційна скарга подана після закінчення строку, встановленого для її подання.

ВАТ «Галичина» просить скасувати ухвалу Вищого господарського суду України, вказуючи на порушення судом касаційної інстанції норм процесуального права. Заявляючи клопотання про відновлення пропущеного процесуального строку, ВАТ вказувала на те, що постанова Львівського апеляційного господарського суду від 9 вересня 2004 року була надіслана лише 19 жовтня 2004 року, тобто, коли строк подання касаційної скарги вже закінчився.

Яке рішення має прийняти Верховний Суд України?

Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 2. Рішенням господарського суду Харківської області від 20 жовтня 2005 року було задоволено позов Організації до Міського бюро технічної інвентаризації м. Харкова про спонукання реєстрації права власності на нерухоме майно. Рішення ґрунтувалось на тому, що на початку ХХ ст. будівля належала Організації, що підтверджувалось архівними документами.

Балансоутримувач майна, Управління архітектури Харківської області, та власник, Фонд комунального майна, дізнались про рішення суду 13 листопада 2005 року, коли була пред'явлена вимога про звільнення будівлі.

Балансоутримувачем була подана апеляційна скарга, яка була повернута судом за підстав того, що особи, які не брали участь у розгляді справи по першій інстанції, не мають права на оскарження рішення в апеляційному порядку.

В якому процесуальному порядку можуть бути захищені інтереси держави?

Які порушення були допущені судом першої та апеляційної інстанції?

Обґрунтуйте відповідь.

Тестові завдання

1. Касаційна скарга (подання) подається (вноситься) до Вищого господарського суду України:

- а) тільки через місцевий господарський суд;
- б) тільки через апеляційний господарський суд;
- в) через місцевий чи апеляційний господарський суд, який прийняв оскаржуване рішення чи постанову;
- г) через Президію Вищого господарського суду України.

2. Касаційна скарга (подання) не приймається до розгляду і повертається судом, якщо:

- а) касаційна скарга (подання) підписана нерозбірливо;
- б) скаргу (подання) надіслано інакше, ніж через місцевий або апеляційний господарський суд, що прийняв рішення або постанову;
- в) до скарги (подання) не додано доказів надіслання її копії прокурору;

г) до скарги не додано документів, що підтверджують оплату послуг експерта.

3. Касаційна скарга (подання) розглядається у двомісячний строк:

а) з дня подання касаційної скарги (подання);

б) з дня надходження справи разом із касаційною скаргою (поданням) до місцевого господарського суду;

в) з дня надходження справи разом із касаційною скаргою (поданням) до Вищого господарського суду України.

г) з дня надходження скарги (подання) до апеляційного господарського суду України.

4. Касаційна інстанція за результатами розгляду касаційної скарги (подання) має право:

а) доповнити рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції;

б) залишити рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції без змін, а скаргу (подання) без задоволення;

в) скасувати рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції повністю або частково і направити справу на розгляд Верховного суду України;

г) скасувати рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції та передати справу на новий розгляд до апеляційного суду.

5. Порушення норм процесуального права є, у будь-якому разі, підставою для скасування рішення місцевого або постанови апеляційного господарського суду, якщо:

а) справу розглянуто судом у неповному складі колегії суддів;

- б) справу розглянуто судом за відсутності будь-якої із сторін, не повідомленої належним чином про час і місце засідання суду;
- в) господарський суд прийняв рішення або постанову, що стосується прав і обов'язків третіх осіб, які були залучені до участі у справі;
- г) рішення або постанова підписані тими суддями, що зазначені у рішенні або постанові.

6. Верховний Суд України переглядає у касаційному порядку постанови чи ухвали Вищого господарського суду України у випадках, коли вони оскаржені:

- а) з мотивів застосування Вищим господарським судом України закону чи іншого нормативно-правового акта, що суперечить нормам моралі;
- б) у разі їх невідповідності рішенням Верховного Суду;
- в) у зв'язку з виявленням різного застосування Вищим господарським судом України одного й того самого положення закону чи іншого нормативно-правового акта в аналогічних справах;
- г) з мотивів невідповідності постанов чи ухвал міжнародним договорам.

7. Верховний Суд України за результатами розгляду касаційної скарги, касаційного подання Генерального прокурора України на постанову чи ухвалу Вищого господарського суду України має право:

- а) залишити постанову чи ухвалу без змін, а скаргу (подання) без задоволення;
- б) доповнити постанову чи ухвалу;
- в) відмінити постанову чи ухвалу;

г) скасувати постанову і передати справу на новий розгляд до апеляційної інстанції.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112; 117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 16. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами

Поняття перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Засади перегляду. Порядок і строк подання заяви про перегляд рішення, ухвали, постанови. Розгляд заяви. Оформлення наслідків перегляду.

Питання для самоконтролю

1. Поняття нововиявлених обставин та підстави перегляду судового рішення.
2. Порядок і строк подання заяви (внесення подання) про перегляд судового рішення.
3. Особливості перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.
4. Перегляд рішення, ухвали, постанови господарського суду за нововиявленими обставинами та за винятковими обставинами

Практичні завдання

Підготувати:

1. Заяву про перегляд за нововиявленими обставинами.
2. Есе щодо стадії перегляду за нововиявленими обставинами.

Задача

Завдання. Повним товариством "Журавель" подано заяву про перевірку рішення господарського суду за нововиявленими обставинами. Підставами для перегляду зазначено те, що під час розгляду справи судом не досліджено деякі

документи, які у той період знаходились на перевірці у податковій інспекції і які мають суттєве значення для визначення прав та обов'язків сторін у спірних правовідносинах.

Як повинен вчинити суд?

Які існують підстави перегляду справ за нововиявленими обставинами?

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 17. Виконання судових рішень господарських судів

Завершальна стадія процесу. Учасники цієї стадії. Поняття і зміст наказу. Порядок видачі наказу, його дублікату. Строк для пред'явлення наказу до виконання. Загальні умови виконання судових рішень господарського суду. Відповідальність за невиконання судового рішення. Поворот виконання наказу господарського суду та вирішення питання про поворот виконання. Процесуальні дії судді господарського суду на цій стадії.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та учасники стадії виконання судових рішень.
2. Поняття, зміст наказу.
3. Порядок видачі наказу.
4. Строки для пред'явлення наказу.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Наказ господарського суду.
2. Статтю з обґрунтування віднесення виконання рішення до стадії господарського процесу.

Задачі

Завдання 1. До господарського суду звернувся стягувач із заявою про відновлення пропущеного строку пред'явлення наказу до виконання. Водночас

він просив суд видати йому дублікат наказу, посилаючись на те, що оригінал наказу було втрачено з провини працівників відділення зв'язку, що підтверджено відповідною довідкою.

Чи правомірні вимоги стягувача?

Які дії повинен вжити суд у цій ситуації?

Завдання 2. Господарським судом було видано стягувачеві наказ 30 листопада 2003 року. Представник стягувача пред'явив наказ до виконання 15 січня 2006 року в орган державної виконавчої служби за місцезнаходженням боржника, але через невідповідність довіреності на право представлення інтересів стягувача йому було відмовлено у порушенні виконавчого провадження. Після усунення виявлених недоліків наказ було пред'явлено до виконання 1 березня 2007 року. Органом державної виконавчої служби було відмовлено у порушенні виконавчого провадження на підставі пропуску стягувачем встановленого строку наказу до виконання.

Стягувач звернувся до господарського суду із заявою про продовження строку пред'явлення наказу до виконання та спонукання органу Державної виконавчої служби до порушення виконавчого провадження.

Чи правомірні вимоги стягувача?

Як обчислюється строк пред'явлення наказу до виконання?

Чи відбувається перерив строку пред'явлення наказу до виконання при відмові у порушенні виконавчого провадження?

Чи вправі господарський суд продовжити процесуальний строк, встановлений для пред'явлення наказу до виконання? Поясніть різницю між продовженням та відновленням процесуального строку.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Змістовий модуль III. Провадження відносно окремих категорій справ у господарському судочинстві

Тема 18. Особливості розгляду справ про банкрутство

Інститут банкрутства. Поняття банкрутства. Суб'єкти банкрутства. Учасники процедури банкрутства. Провадження у справах про банкрутство. Забезпечення інтересів кредиторів. Судові процедури щодо боржника. Розпорядження майном боржника. Санація. Ліквідаційна процедура. Мирова угода. Припинення провадження у справі про банкрутство. Особливості процедури банкрутства окремих суб'єктів підприємництва.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та особливості процедури банкрутства.
2. Охарактеризуйте суб'єктів банкрутства.
3. Провадження у справах про банкрутство.
4. Поняття санації.
5. Ліквідаційна процедура та її особливості.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Схему провадження у справах про банкрутство по строках.
2. Нарис щодо порівняльної характеристики процедури банкрутства окремих суб'єктів підприємництва.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 19. Третейський розгляд господарських спорів

Третейський розгляд господарських спорів. Третейські суди: поняття, місце у системі юрисдикції та їх значення. Види третейських судів. Угода про передачу спору на вирішення третейського суду. Підвідомчість справ. Порядок

створення третейських судів. Склад третейського суду. Порушення справи і порядок її розгляду. Рішення третейського суду. Виконання рішень третейського суду.

Питання для самоконтролю

1. Принципи організації та діяльності третейських судів в Україні.
2. Розгляд справи третейським судом.
3. Витрати, пов'язані з вирішенням справи третейським судом.
4. Рішення третейського суду.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Третейську угоду про передачу спору до постійного третейського суду.
2. Третейську угоду про передачу спору до тимчасового третейського суду.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

Тема 20. Міжнародно-правові проблеми вирішення господарських (економічних) спорів

Міжнародний комерційний арбітраж. Проведення у справах за участю іноземних підприємств та організацій. Міжнародні правові проблеми співробітництва у вирішенні економічних спорів. Співробітництво і взаємодопомога господарських судів різних держав. Визнання та виконання рішень іноземних судових органів.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та види учасників розгляду господарських спорів у міжнародних судах.
2. Поняття та види міжнародних комерційних арбітражів.
3. Міжнародний комерційний арбітраж в Україні.
4. Сторони у господарських спорах у міжнародних судах.

5. Представники сторін у господарських спорах у міжнародних судах.
6. Треті особи у господарських спорах у міжнародних судах.
7. Інші особи (експерти, перекладачі та ін.) у господарських спорах у міжнародних судах.
8. Право, що застосовується до засновницького договору юридичної особи з іноземною участю.
9. Особистий закон іноземної організації, яка не є юридичною особою відповідно до права іноземної держави.
10. Індивідуальні підприємці як учасники розгляду господарських спорів у міжнародних судах.
11. Особистий закон фізичної особи – учасника міжнародних приватноправових відносин.

Практичні завдання

Підготувати:

1. Огляд міжнародних нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері вирішення господарських спорів.
2. Реферат на тему арбітражної угоди.

Література [79-80; 83; 88; 91; 93; 99; 101; 103; 109; 112;
117; 118; 128; 131; 133; 136; 138; 140; 142]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. в редакції Закону від 1 січня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. в редакції Закону від 11 березня 2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18–22. – Ст. 144.

3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
4. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою УРСР 16.07.90 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1990. – № 31. – Ст. 429.
5. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. // Голос України від 03.08.2011. – № 142.
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 р. // Урядовий кур'єр від 12.08.2010. – № 148.
7. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 р. // Голос України від 08.07.2011. – № 122.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. // Голос України від 14.08.2012. – № 148–149.
9. Про виконавче провадження: Закон України від 22.04.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.
10. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. // Голос України від 10.08.2012. – № 146.
11. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14 травня 1992 р. в редакції Закону України від 11 листопада 2011 р. // ВВР України. – 1992. – № 21. – Ст. 296.
12. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128.
13. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
14. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 35. – Ст. 412.
15. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 198.

16. Про ратифікацію Угоди про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності: Постанова ВВР від 19 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 9. – Ст. 66.

17. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень: Закон України від 05.06.2012 р. // Голос України від 27.06.2012. – № 117.

18. Абрамов Н. А. Хозяйственно-процессуальное право Украины: учеб. пособие (курс лекций). – Х.: Одиссей, 2002. – 256 с.

19. Арбитражный процесс: учебник для вузов / под ред. проф. М. Треушникова. – М., 1993.

20. Балобанов А., Бианко Р. Очерки по гражданскому процессуальному праву и арбитражу. – Одесса, 2001.

21. Баранець М. Актуальні проблеми розгляду справ про банкрутство // ЗРАПВАС України. – 1997. – № 1. – С. 176–180.

22. Барбашова Н. Проблеми мирової угоди у процедурі банкрутства // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 7. – С. 102–106.

23. Беляневич В. Деякі особливості розгляду арбітражними судами справ про визнання недійсними актів податкових органів // Підприємництво, господарство і право. – 2000. – № 4. – С. 30–40.

24. Беляневич В. Е. Про види актів Вищого господарського суду України // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 4. – С. 143.

25. Бірюков О. Банкрутство у сучасному міжнародному приватному праві // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2013. – № 7. – С. 48–54.

26. Боровик С. С., Джуль В. В., Мудрий С. М. Захист прав суб'єктів господарювання в арбітражних судах України. – К.: Оріяни, 2001. – 228 с.

27. Бородін М. М., Ситнік О. М. Узагальнення судової практики з питань визначення критеріїв відмежування цивільних, адміністративних та господарських справ // Актуальні питання цивільного та господарського права. – 2007. – № 4–5 (5–6). – С. 52–74.

28. Бринцев В. Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади: монографія / В. Д. Бринцев. – Х. : Право, 2010. – 464 с.
29. Буга В. Процесуальні наслідки недотримання процесуальних строків // Підприємництво, господарство і право : Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. – 2012. – № 12. – С. 53–56.
30. Булгакова І. В. Деякі питання забезпечення позову в господарському процесі // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 3. – С. 197–203.
31. Валеев Д. Х., Нуриев А. Г. Арбитражный процесс. – СПб.: Питер, 2008. – 160 с.
32. Васильев С. В. Хозяйственное судопроизводство Украины: учеб. пособие. – Х.: Эспада, 2001. – 368 с.
33. Винокурова Л. Щодо розвитку правової доктрини третейського розгляду в Україні / Л. Винокурова // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2014. – № 12. – С. 11–26.
34. Висновки Верховного Суду України, викладенні у постановках, ухвалених за результатами розгляду заяв про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктами 1, 2 ч. 1 ст. 111 ГПК України за 1 півріччя 2015 р. // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. – 2016. – № 3. – С. 3–12.
35. Воробель У. Відкликання апеляційної скарги та залишення її без розгляду: проблемні аспекти їх співвідношення / У. Воробель // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 3. – С. 159–168.
36. Гончарова І. Присяга судді: потрібні чіткі ознаки її порушення для звільнення його з посади / І. Гончарова // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2016. – № 3. – С. 224–252.
37. Глущенко С. Участь вищих спеціалізованих судів у конституційному судочинстві / С. Глущенко // Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис. – 2015. – № 3. – С. 55–62.

38. Городовенко В. Реалізація принципів статусу суддів у контексті нового етапу судово-правової реформи / В. Городовенко // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 1. – С. 131–142.
39. Господарський процес : підручник / О. П. Подцерковний, О. О. Квасніцька, Т. В. Степанова та ін. ; за ред. О. П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. – Х. : Одісей, 2011. – 400 с.
40. Господарський процес України: підручник / В. Д. Чернадчук, В. В. Сухонос, В. П. Нагребельний, Д. М. Лук'янець; за заг. ред. к.ю.н. В. Д. Чернадчука. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2006. – 331 с.
41. Господарський процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами / уклад. В. Е. Беляєвич. – К.: Юстиніан, 2002. – 544 с.
42. Городовенко В. До питання визначення правової природи та системи принципів судового права / В. Городовенко // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 3. – С. 42–52.
43. Гуйван П. Д. Позовна давність : монографія / П. Д. Гуйван. – Х. : Право, 2012. – 448 с.
44. Гайдулін О. Інтерпретація застосовуваного права європейськими арбітражами: розмежування базових понять / О. Гайдулін // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2016. – № 5. – С. 48–54.
45. Галущенко Г. Встановлення змісту іноземного права арбітражем / Г. Галущенко // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2016. – № 5. – С. 67–72.
46. Дехтярев С. Л. Развитие конфликтной ситуации при реализации судебной власти // Арбитражный и гражданский процесс. – 2007. – № 1.
47. Джуль В. Провадження у справах про банкрутство як частина Арбітражного процесуального кодексу України // ЗРАПВАС України. – 1995. – № 1. – С. 164–165.
48. Жукова Є. Місце принципу процесуальної економії в системі принципів адміністративного судочинства / Є. Жукова // Юридичний вісник. – 2014. – № 3. – С. 376–381.

49. Жуковский А. Г. Закон «О судоустройстве Украины»: комментарий / под ред. д.ю.н., проф. Е. Л. Стрельцова. – Х.: ООО “Одиссей”, 2003. – 232 с.
50. Зобов'язальне право України: підручник / за ред. Є. О. Харитонова, Н. Ю. Голубевої. – К. : Істина, 2011. – 848 с.
51. Іванець О. М. Межі судової влади в реалізації механізму стримувань та противаг / О. М. Іванець // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права. – 2014. – № 4. – С. 30–35.
52. Кайло І. Умови допустимості висновку експерта як джерела доказів / І. Кайло // Вісник прокуратури : загальнодержавне фахове юридичне видання. – 2016. – № 2. – С. 102–113.
53. Коляденко П. Співвідношення повноти фіксування судового засідання технічними засобами з іншими засадами здійснення судочинства / П. Коляденко // Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис. – 2015. – № 2. – С. 57–62.
54. Костенко О. Наукове (доктринальне) тлумачення законів та його роль у здійсненні правосуддя // Право України. – 2000. – № 6. – С. 34–36.
55. Короїд С. О. Господарське судочинство : історія становлення, вплив на дуалізм цивільної юрисдикції та перспективи розвитку господарсько-процесуальної форми захисту прав / С. О. Короїд // Юридична наука. – 2015. – № 6. – С. 28–33.
56. Кройтор В. А. Претензии и иски в практике разрешения хозяйственных споров: науч.-практ. пособие. – Х.: Эспада, 2001. – 356 с.
57. Лапкін А. Прокуратура в системі судової влади / А. Лапкін // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 9. – С. 164–171.
58. Львов Б. Вдосконалення національного законодавства у сфері міжнародного комерційного арбітражу і третейського розгляду спорів у процесі судової та конституційної реформ в Україні / Б. Львов // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2016. – № 5. – С. 12–18.
59. Мельниченко О. І. Про практику застосування арбітражними судами конкурентного законодавства // Вісник господарського судочинства. – 2001. – № 9. – С. 38–52.

60. Москвич Л. Судове право: крок від теорії до галузі права / Л. Москвич // Право України : Юридичний журнал / МініОст України. – 2015. – № 3. – С. 18–25.
61. Назаров І. Джерела судового права / І. Назаров // Право України : Юридичний журнал / МініОст України. – 2015. – № 3. – С. 53–59.
62. Науково-практичний коментар до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» / за ред. О. І. Харитонової. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008.
63. Ніколенко Л. Щодо поняття джерела господарського процесуального права // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 8. – С. 17–21.
64. Новікова, В. Деякі аспекти поняття недійсності правочину // Підприємництво, господарство і право : щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. – 2012. – № 9. – С. 12–16.
65. Осетинський А. Й. Правові позиції Вищого господарського суду України з питань застосування податкового законодавства: навч.-практ. посібник. – К.: Концерн “Вид. дім “Ін Юре”, 2005. – 134 с.
66. Петрик І. Й. Використання в якості доказів інформації, яка створена засобами електронно-обчислювальної техніки // Вісник Вищого арбітражного суду України. – 2000. – № 1. – С. 76–79.
67. Перепелинська О. Напрями для вдосконалення процесуального законодавства України у сфері судового сприяння та контролю щодо міжнародного комерційного арбітражу / О. Перепелинська // Право України : Юридичний журнал / МініОст України. – 2014. – № 12. – С. 37–43.
68. Першиков Є. В. Деякі питання захисту прав господарюючих суб’єктів при розгляді арбітражними судами справ щодо виконання вимог конкурентного права // ВВАС України. – 1998. – № 3. – С. 124–129.
69. Плевако В. І. Суб’єкти права апеляційного оскарження рішень господарського суду // Вісник господарського судочинства. – 2003. – С. 201–205.
70. Побирченко И. Г. Разрешение хозяйственных споров и защита хозяйственных прав // Хозяйственное процессуальное законодательство. – К., 1976. – С. 3–45.

71. Подцерковний О. Правомірність задоволення банківських зобов'язань за рахунок коштів клієнтів // Право України. – 2001. – № 3. – С. 97–100.
72. Подцерковний О. П. Щодо підвищення ефективності примусового стягнення грошових коштів у сфері господарювання // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 7. – С. 68–70.
73. Подцерковний О. П. Проблемы примирения сторон в арбитражном процессе // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 4. – С. 10–14.
74. Подцерковний О. Питання оновлення правовідносин правосуддя в контексті конституційної реформи / О. Подцерковний // Юридичний вісник. – 2015. – № 2. – С. 23–27.
75. Практика розгляду судами земельних спорів. 2009 за заг. ред. С. Ф. Демченка. – К. : Юрінком, 2010. – 348 с.
76. Прилуцький С. Концептуальні підходи до реформування судової влади України / С. Прилуцький // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 11. – С. 106–112.
77. Притика Д. М. Арбітражні суди України: завдання по удосконаленню організаційної роботи // Право України. – 2000. – № 5. – С. 14–17.
78. Притика Д. М. Правові засади організації і діяльності органів господарської юрисдикції та шляхи їх удосконалення. – К.: Вид. дім “Ін Юре”, 2003. – 328 с.
79. Притика Д. М. Роль арбітражних судів у забезпеченні законності в економічних правовідносинах і протидії економічним правопорушенням // Право України. – 2001. – № 1. – С. 8–14.
80. Притика Д. М. Сучасний стан та перспективи розвитку господарського судочинства // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 2. – С. 7–15.
81. Притика Д. М., Тітов М. І., Гайворонський В. М. Господарський процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар. – Х.: Консум, 2003. – 320 с.
82. Притика Д. М., Тітов М. І., Щербина В. С. та ін. Арбітражний процес: Навчальний посібник. – Харків, 1999. – 346 с.

83. Притика Ю. Актуальні питання визначення понять визнання та виконання рішень іноземних судів // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2013. – № 7. – С. 199–207.

84. Про деякі питання практики визначення підсудності справ та передачі справ з одного господарського суду до іншого. Інформаційний лист ВГСУ від 26.03.2002 р. // Вісник господарського судочинства. – 2002. – № 3. – С. 125–126.

85. Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності. Рекомендації президії ВГСУ від 29.03.2005 р. // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 3. – С. 19–23.

86. Про деякі питання розгляду справ за участю іноземних підприємств і організацій. Рекомендації президії ВГСУ від 31.05.2002 р. // Юридичний вісник України. – 2002. – № 30. – С. 26–30.

87. Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам: Роз'яснення Президії ВГСУ від 22.05.2002 р. // Вісник господарського судочинства. – 2002. – № 3. – С. 95–98.

88. Про затвердження форм подання арбітражним керуючим інформації, необхідної для ведення єдиної бази даних про підприємства, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство, та Інструкції щодо заповнення цих форм: Наказ Міністерства економіки України від 20.07.2006 р. № 247 // Офіційний вісник України від 23.08.2006 р. – 2006. – № 32. – С. 268.

89. Про практику Верховного Суду України у справах про банкрутство. Інформаційний Лист вищого господарського суду України від 16.05 2003 р. // Бізнес: законодавство та практика. – 2003. – № 12.

90. Про практику Верховного Суду України щодо застосування норм законодавства про підвідомчість справ господарським судам. Інформаційний лист ВГСУ від 06.09.2004 р. // Вісник господарського судочинства. – 2004. – № 4. – С. 116–127.

91. Про практику Верховного Суду України щодо застосування норм законодавства про підвідомчість справ господарським судам. Інформаційний

лист ВГСУ від 21.07.2005 р. // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 5. – С. 41–57.

92. Рабінович П. Належне доказування як елемент права на справедливий судовий розгляд у судовому праві України (в світлі європейських стандартів) / П. Рабінович, Б. Ратушна // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 3. – С. 87–97.

93. Радзивілюк В. Правове регулювання досудових процедур і заходів запобігання банкрутству (неспроможності) у радянському періоді / В. Радзивілюк // Підприємництво, господарство і право : Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. – 2014. – № 12. – С. 23–26.

94. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю “Торговий Дім “Кампус Коттон Клаб” щодо офіційного тлумачення положення ч. 2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 09.07.2002 р.

95. Рішення у господарських справах : постанова Верховного Суду України від 3 жовтня 2011 р. (витяг) // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. – 2013. – № 4. – С. 20–23.

96. Романюк Я. М. Судова реформа в Україні: погляд на ефективність правосуддя через призму соціальних потреб / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне вид. – 2016. – № 4. – С. 9–14.

97. Руденко М. Арбітражний суд і прокуратура: історія становлення та сучасний стан взаємовідносин // Право України. – 2000. – № 2. – С. 58–60.

98. Рязановский В. А. Единство процесса. – М., 2005. – 80 с.

99. Саніахметова Н. О. Правовий захист підприємництва в Україні: навч. посіб. – К., 1999. .

100. Селіванов А. О. Право на касаційне оскарження судових рішень: критерії реалізації // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. – 2013. – № 1. – С. 40–44.

101. Селіванов А. Судове право як самостійна галузь сучасного українського права / А. Селіванов // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 3. – С. 9–17.

102. Сердюк В. Судовий процес як фундамент для реформування судової системи / В. Сердюк // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 3. – С. 71–77.

103. Спектор О. М. До питання необхідності правового регулювання у сфері альтернативного вирішення спорів // Вісник господарського судочинства. – 2012. – № 4. – С. 157–163.

104. Скомороха Л. Окремі питання професійних якостей судді в Україні / Л. Скомороха // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 11. – С. 113–125.

105. Степанова Т. В. Окремі питання апеляційного оскарження в господарському судочинстві (стосовно перегляду рішень у разі відновлення пропущеного строку) // Вісник господарського судочинства. – 2003. – № 3. – С. 206–209.

106. Стефанчук М. Законодавчі новели реалізації прокуратурою України функції представництва інтересів громадянина або держави у суді у світлі нового Закону України "Про прокуратуру" / М. Стефанчук // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 6. – С. 109–118.

107. Судова практика у справах господарського судочинства. Договірні зобов'язання / за ред. І. І. Баклицького. – К.: Юрисконсульт, 2007. – 144 с.

108. Твердохліб Ю. Правова природа арбітражного управління підприємством у процедурі банкрутства // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2013. – № 1–2. – С. 418–426.

109. Тітов М. До реформи господарського судочинства // Право України. – 2001. – № 2. – С. 120–125.

110. Філатов О. В. Щодо основних новацій конституційного етапу судової реформи / О. В. Філатов // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. – 2016. – № 4. – С. 14–15.

111. Фединак Л. Примірювальні процедури та медіація як способи вирішення зовнішньоекономічних спорів: правотворчий досвід України та іноземних держав // Підприємництво господарство і право. – 2006. – № 2. – С. 3–6.

112. Фомченков Д. Господарські суди на захисті інтелектуальної власності // Право України. – 2001. – № 10. – С. 92–93.

113. Фурса С. Я., Щербак С. В. Законодавство України про виконавче провадження: уаук.-практ. коментар. – К.: Вид. дім “Ін Юре”, 2004. – 976 с.

114. Хортюк О. Судовий захист ділової репутації юридичної особи // Підприємництво, господарство і право : Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. – 2012. – № 10. – С. 36–39.

115. Хотенець П. Форми реалізації функції судового контролю в господарському судочинстві // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2013. – № 7. – С. 274–282.

116. Хотинська-Нор О. Судова реформа: закономірності й особливості реалізації / О. Хотинська-Нор // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 10. – С. 181–188.

117. Черних Ю. Справа Рьорен-унд Пумпенверк Бауер ГмбХ – додатковий аргумент щодо реформування українського процесуального законодавства / Ю. Черних // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2014. – № 12. – С. 44–49.

118. Шевченко А. В. Деякі особливості дисциплінарної відповідальності суддів // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. – 2013. – № 1. – С. 33–39.

119. Шутенко О. Правосуддя як засіб реалізації права на судовий захист // Підприємство, господарство і право. – 2008. – № 4. – С. 96–99.

120. Юревич І. Судове право як гарантія єдності судової влади / І. Юревич // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 5. – С. 194–201.

121. Ющик О. І. Господарський кодекс у правовій системі України // Вісник господарського судочинства. – 2001. – № 1. – С. 135–140.

Додаткова

122. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–41, 42. – Ст. 492.
123. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 6 липня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, № 37 – Ст. 446.
124. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 19–20. – Ст. 144.
125. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
126. Закон України «Про прокуратуру» від 18 липня 1996 року // ВВР. – 1996. – № 28. – Ст. 121.
127. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272.
128. Кодекс Господарського Судочинства: проект від 25.06.2008 р. № 2777 // <http://www.zonazakona.com.ua>
129. Селівон М. Про деякі питання взаємодії судів із міжнародним комерційним арбітражем / М. Селівон // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2014. – № 12. – С. 27–36.
130. Ніколенко Л. М. Господарський процес України : підручник / Л. М. Ніколенко. – Одеса : Фенікс, 2011. – 512 с.
131. Абрамов Н. А. Обновленный Хозяйственный процесс Украины: учеб. пособие (курс лекций). – 3-е изд., обновл. и дополн. – Харьков: «БУРУН-КНИГА», 2012. – 192 с.
132. Балюк І. А. Господарський процес: навч.-метод. посіб. – К.: КНЕУ, 2002. – 248 с.
133. Вечірко І. Господарський суд як суб'єкт процесуальних правовідносин у провадженні у справах про банкрутство // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 6. – С. 21–24.

134. Литвинова А. П., Ребриста С. В. Проблеми процесуальних форм вирішення господарських спорів за відсутності відповідача у судовому процесі // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 3. – С. 29–32.

135. Ніколенко Л. Основні матеріальн-правові джерела норм господарського процесуального права // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 6. – С. 50–53.

136. Норкус Р. Щодо електронного судочинства (господарські справи, цивільний аспект) / Р. Норкус // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. – 2016. – № 4. – С. 19–20.

137. Кот О. В. Рішення господарського суду: проблеми викладення змісту // Вісник господарського судочинства. – 2009. – № 5. – С. 96–100.

138. Підгородинська А. Формування визнання та виконання рішень іноземних судів і міжнародних судових установ як правового інституту: історичний аспект // Юридичний вісник. – 2015. – № 2. – С. 224–232.

139. Селиванов А. О. Особливості залучення до судочинства органів державної влади – третіх осіб без самостійних вимог / А. О. Селіванов // Вісник Верховного Суду України : Офіційне науково-практичне видання. – 2016. – № 2. – С. 39–42.

140. Стефанчук М. Форми та способи реалізації прокуратурою функції представництва інтересів громадянина або держави в суді // Вісник прокуратури : загальнодержавне фахове юридичне видання. – 2016. – № 3. – С. 34–48.

141. Суббот А. І. Розвиток та сучасність поняття банкрутства // Бюлетень Міністерства юстиції України : Офіційне видання. – 2014. – № 5. – С. 102–109.

142. Шацький І. Б. Правосуб'єктність місцевого господарського суду як органу судової влади // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 2. – С. 145–150.

143. Рішення Конституційного Суду України від 12 липня 2011 р. у справі за конституційними поданнями 54 народних депутатів України та Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України "Про судоустрій і статус

суддів", Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України* (щодо принципу інстанційності в системі судів загальної юрисдикції) // Вісник Конституційного суду України 2011 р. – № 6. – С. 107.

144. Роз'яснення президії Вищого арбітражного суду України від 10.12.96 р. № 02-5/422 «Про судові рішення»// Господарське судочинство в Україні: правові засади та судова практика. – К.: Концерн Вид. дім «Ін Юре», 2004. – С. 458–464.

145. Целлер Е. Питання структурної незалежності та судового діалогу в системах конфлікуючих норм / Е. Целлер // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2016. – № 2. – С. 17–24.

146. Ямпольський Г. Про деякі питання визнання недійсними виконаних господарських договорів // Підприємництво, господарство і право : Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. – 2012. – № 10. – С. 113–116.

147. Ясечко С. Проблема визначення предмета правочину / С. Ясечко // Право України : Юридичний журнал / МінЮст України. – 2015. – № 1. – С. 99–106.